

'Repressió', l'un fred, l'altre distant. ¿Ballen o la ballen? Montse Bayó i Josep Pla.

C I N E M A

Esperant l'estrena (I)

Els espectadors de cinema normals d'aquí i d'allà de les terres catalanes es pregunten, o s'haurien de preguntar, per què els films catalans no s'estrenen tan bon punt s'enllesteixen, tan pocs com n'hi ha. Ells saben, o haurien de saber, si llegissin la premsa pròpia —ara no cal recórrer a l'especialitzada—, que la meitat, o sovint més de la meitat, del pressupost «real» dels films comercials que es fan des de fa uns anys arreu l'estat espanyol prové d'ajudes institucionals: Ministeri de Cultura, Conselleries de Cultura autonòmiques i, a voltes, avançaments pels drets d'antena de TVE o de TV3 o de qualsevol altra TV autonòmica que ju-

ga i ajuda a l'existència d'un cinema propi.

Resulta, però, s'ho preguntin molt o poc els espectadors normals de les terres catalanes, que l'estrena de films catalans no és moneda corrent, i la cartellera dels nostres pobles i llogarrets, n'és la millor i més fefaent prova d'aquesta escadussera moneda (no cal remarcar aquí el dret que té l'espectador de veure allò a què, en una ínfima part, ha contribuït que existeixi...). La qüestió és la següent: ¿hi ha films catalans que no arriben a l'espectador normal? Doncs sí. I uns quants, massa, que esperen pantalla d'estrena, més que sigui, compartida en programa do-

ble, per tal de presentar-se a l'opinió pública, la destinatària natural i última dels productes i per la qual es gestiona, s'inverteix i es crea en equip. No és admissible, doncs, que sedassos intermedis privin la visió d'allò que ha estat creat amb una substanciosa part de cabals públics, nostres en definitiva. Però, un cop més, la realitat contradiu un procés lògic que només s'acompleix en productes aliens, no nostres. I encara més: com més aliadors són, més facilitats troben d'arribar a un potencial públic amb el qual res els connecta: ni llengua, ni cultura, paisatge, tarannà, política, família... un etcètera inacabable.

Tenim, doncs, avui mateix, pel cap baix, una desena de films catalans recents «a punt d'estrena», i això per no remuntar-nos ara més enrere, films que troben en definitiva serioses dificultats per exhibir-se, quan no de distribució, arreu dels pobles i llogarrets de les terres catalanes. Fins i tot falla el corró que podria substituir el circuit comercial: és a dir, la xarxa cultural fornida de cine-clubs i cine-fòrums, els casals i casinos, els centres cívics i les escoles, una xarxa força espessa que des de fa anys tampoc no aconsegueix el paper «normalitzador i alternatiu» que hauria d'exercir.

Vegem, d'una manera sumària aquesta setmana, cinc dels films aparcats en «la sala d'espera».

Una ombra al jardí és la primera obra rodada a mitjan 1988 per Antonio Chavarrías (l'Hospitalet de Llobregat, 1956), amb guió propi, un pressupost de 90 milions de pessetes, ajudes del Ministeri de Cultura (20 milions) i de la Generalitat de Catalunya (15 milions més una beca atorgada per a confeccionar el guió previ), i producció de Quasar, S. A., de Barcelona. Es tracta d'una història d'amor i folia, servida en clau d'intriga policíaca per quatre personatges que acaben víctimes de les seves situacions i relacions de parella, així com de les seves pors i obsessions. El seu plat fort sembla ser el d'un guió ben travat i un quadre interpretatiu sòlid amb ganxo comercial: Mathieu Carrière, Mar Tarragona, Fermí Reixach i María Barranco, a més de noms locals tan coneguts com Oriol Tranvia, Jaume Ros, Mercè Managuerra, Carles Pastor, Joan Dalmau i Joan Pueyo. La música és de Javier Navarrete i la fotografia de Carles Gusi, el treball del qual és un altre dels al·licients del film, juntament amb la direcció artística a cura de Miquel Llorens.

La coneixença que Mathieu Carrière va fer durant un rodatge de María Barranco (una de les dones que Almodóvar menava a la ratlla de l'abisme i que Iborra li feia ballar l'ànec) va fer que aquest la contractara per intervenir en el seu primer film, *Fool's Mate* (1989), protagonitzat per ell mateix i que s'exhibí durant l'últim Festival de Barcelona. D'Antonio Chavarrías recordem el seu últim treball com a eficient productor executiu de la inquietant *Més enllà de la passió* (1987), de Jesús Garay, i anotem que ja té en preparació el que pot ser el seu segon llargmetratge: *En la ciudad de la noche*.

Repressió (*Tempesta d'estiu*), és també una primera obra, deguda a l'acreditat director de fotografia de ci-

'L'acte'. Els dos amics. Pedro Díez del Corral i Juanjo Puigcorbè.

'Una ombra al jardí'. Mathieu Carrière i María Barranco ens fan dentetes.

nema i televisió Josep Lluís Valls (Barcelona, 1945), realitzador també de nombrosos films publicitaris i industrials. *Repressió* és va rodar entre el 1986 i el 1987 i encara no s'ha estrenat a Barcelona, si bé s'ha projectat amb caràcter de pre-estrena mundial al cinema Principal de Terrassa, per tal de figurar en la llista de llargs a tenir en compte per als Premis de Cinematografia de la Generalitat. Després ha participat en diversos festivals i setmanes (Arbúcies, Mostra de València, Platja

d'Aro, Donòstia, Múrcia). En aquests moments Valls prepara una nova obra: *Les aventures de l'Elisa*.

Repressió fou produït per ell mateix i obtingué una subvenció de la Generalitat de dos milions de pessetes. Es basa en un guió original seu i de Lluís Ondarra i Maria Empar Albiol, fotografiat per Julio Bragado i música d'Àngel Santamaria.

És una història d'amor entre dos joves a través de tres èpoques ben marcades: 1960, 1968 i 1978; això vol dir

que el context socio-polític de l'estat espanyol en cada moment és un teló de fons condicionador que afectarà les vivències de tots els personatges, des de la dictadura fins a la democràcia incipient, tot passant per un mític 68 que aquí fou més una il·lusió-ficció que una realitat tangible.

Aquesta peripècia feia quasi deu anys que li ballava pel cap a Valls, que, tossut, no es desinflà quan la hi tombaren al Ministeri de Cultura. La va refer diverses vegades fins que es decidí a tirar-la endavant sense ajudes grosses, només amb la de dos milions de la Generalitat *de dalt*, que sols li serviria per fer la versió catalana. Al risc evident de la producció s'hi afegeix el de la trama, ja que toca aspectes de la influència del franquisme sobre les persones i la societat en el seu conjunt, que poden ser interpretats com discrepans, fora de to o poc versemblants, a parer dels qui han tingut l'oportunitat de veure l'obra. I encara un altre risc, fort en el cinema comercial d'avui, que és la presència d'uns intèrprets que són desconeguts, o quasi, del públic: els joves David Artiga, Josep Pla, Tània Celaya i Montse Bayó, encara que entre els més grans hi trobem Josep Maria Blanco, Mara Vador, Xavier Tor, Pere Ponce, Víctor Israel i Josep Maria Domènech. Malgrat tot, creiem que «reprimir» l'exhibició normal de *Repressió* no pot considerar-se com una passatgera tempesta d'estiu i sí un cas més que palesa certes falles en el funcionament de la indústria cinematogràfica catalana en el conjunt.

'Blue Gin', 1987

El nom de Santiago Lapeira (Barcelona, 1958) és força conegut, i no sols per haver presidit el Col·legi de Directors de Cinema de Catalunya, sinó per haver dirigit abans algunes cintes, com ara *Asalto al Banco Central* (1983) i *Escrito en los cielos* (1984), a més d'altres que no han gaudit de cap fortuna fins ara, perquè romanen inèdites, com ara *El invernadero* (1982) i més recentment *Blue Gin* (1987). Realitzador també de curt-metratges, productor i guionista, Lapeira pertany a la fornada de joves cineastes que malden per obrir-se camí mentre defineixen un estil personal a través d'unes històries pròpies i una formalització particular. Mentre aquest zenit no s'aconsegueix, Lapeira, com altres cineastes catalans, roden films amb pressupostos ajustats i alguna que altra subvenció de rigor que els permet cridar «¡acció!». Un d'aquests és *Blue Gin*, una, en aparença senzilla, història d'amor entre dos

'Blue Gin', de Santiago Lapedra.

adolescents encarnats per Sílvia Sabaté i Camilo Rodríguez, que transcorre a l'illa de Formentera i que es veurà fortament alterada per un parell d'estranyos assassins, al voltant dels quals emergeixen uns personatges prou singulars, com un escriptor cec (L'increïble Orlando), el seu secretari (Naco Nadal) i la propietària del Gin Bar, que interpreta Serena Vergano, actriu feliçment recuperada per al cinema després d'anys de silenci interpretatiu. Un altre intèrpret és Ovidi Montllor, que ja va protagonitzar *El invernadero*, aquí fent de mariner sospitós. En el guió intervingué Manel Valls, coproductor de *Blue Gin* amb la seva empresa Septimània Films, la fotografia és d'Ernest F. Sala i la música es deu a Jordi Nogueras. Dels seixanta milions que sembla que costà el producte, deu en provenen de la Generalitat.

'L'acte', 1986-1987

L'acte és el debut cinematogràfic de l'argentí Héctor Fàver (Buenos Aires, 1960), que aviat farà vint anys que viu a Barcelona, on ha desenvolupat una intensa labor com a professor de cinema (fins al punt de crear una escola pròpia, el Centre d'Estudis de Cinematografia de Catalunya), al temps que constitueix la seva productora, Llen-

guatge Films, P. C., per dur a terme *L'acte* (1986-1987). El film narra l'amistat entre dos xicots conscienciats i responsables que amb el pas dels anys es distancien per fer cadascú la seva vida, un distanciament que traspasarà l'existència d'un d'ells, fins al punt que trenca amb tot, però, abans de fer-se fonedís, deixa un film sense muntar com a missatge-misteri-secret personal per al seu amic, que l'haurà de desxifrar. Aleshores, aquest, al seu torn, també quedarà força neguitejat, però coneix una xicota amb la qual conviurà uns dies, en el decurs dels quals afloraran en ells una tirallonga de records, vivències i sentiments, al temps que ambdós s'esforcen en escatir les imatges i el sentit del film heretat.

Obra hermètica, intimista, que exigeix un esforç d'interpretació evident per part de Pedro Díaz del Corral, l'amic que es queda, i Juanjo Puigcorbé, l'amic que se'n va, al costat dels quals hi trobem Magüi Mira, l'amiga, Eugènia Kleber, Antonio Banderas, Patxi Bisquert, Lydia Bosch, Clàudia Gravi, Ovidi Montllor, Emma Suárez, Manuel Tejada, Walter Vidarte, tots ells prou coneguts, que aquí fan paperets episòdics, però que potencien el conjunt de cara a la comercialitat d'aquesta obra fotografiada per Gerard Gormezano (*El vent de l'illa*) i musicada per Lito Vitale.

No sols a Barcelona es fan pel·lícules. Figueres es va animar d'allò més l'estiu del 1987 quan un reduït grup d'aficionats locals es va atrevir a rodar un film comercial. Era, és, *El Teatre-Museu Dalí tanca a les set*, i l'atreuiment anava comandat per l'inquiet i polifacètic Josep Montalat (Figueres, 1928), autor del guió, mentre la producció la conduïa Francesc Giró, un altre figuerenc de soca-rel, com la majoria dels actors, llevat de l'experimentat Emilio Gutiérrez Caba, fincat a l'Empordà fa anys, i de Mercedes Molina. De la resta hi reconeixem les populars Montse Domingo, Empar Moreno i Josefina Güell. La història és confegida per un seguit d'anècdotes que corren paral·leles i a voltes s'interfereixen. Hi surt un professor d'art que ve d'Estats Units, un grup de narcotraficants, una colla de *punkies*, uns gitans de la terra i una tropa de còmics que canten havaneres al peu del Museu Dalí. En definitiva, una esforçada i dinàmica comèdia d'aventures innocents tocades d'algunes pinzellades agre-dolces, les habituals en el món d'avui entre el jovent. Fins ara només s'ha estrenat a Figueres, és clar.

Joaquim Romaguera/J. Ma. López i Llaví